

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА ЗАСАДАХ ЕТНОДИЗАЙНУ

6. Crow, M.L. & Nelson, L.P. (2015). The effects of using academic role-playing in a teacher education service-learning course. *International Journal of Role Playing*. Vol. 5 (5). pp. 39–53. [in English].
7. Hastie, P.A., MacPhail, A., Calderón, A. & Sinelnikov, O.A. (2015). Promoting professional learning through ongoing and interactive support: Three cases within physical education. *Professional development in education*. Vol. 41 (3). pp. 452–466. [in English].
8. Henriksen, T.D. (2004). On the transmutation of educational role-play: A critical reframing to the role-play in order to meet educational demands. *Beyond role and play – tools, toys and theory for harnessing the imagination*. M. Montola, & J. Stenros (eds.). Helsinki: Ropecon, pp. 107–130. [in English].
9. Ko, B., Wallhead, T. & Ward, P. (2006). Professional development workshops: What do teachers learn and use. *Journal of Teaching in Physical Education*. Vol. 25 (4). pp. 397–412. [in English].
10. Lander, N., Lewis, S., Nahavandi, D., Amsbury, K. & Barnett, L.M. (2022). Teacher perspectives of online continuing professional development in physical education. *Sport, Education and Society*. Vol. 27 (4). pp. 434–448. [in English].
11. MacPhail, A., Tannehill, D., Avsar, Z. (2019). European Physical Education Teacher Education Practice: Initial, Induction and Professional Development. Meyer & Meyer Sport Ltd, 30 p. [in English].
12. Miller, A., Eather, N., Gray, S., Sproule, J., Williams, C., Gore, J. & Lubans, D. (2017). Can continuing professional development utilizing a game-centred approach improve the quality of physical education teaching delivered by generalist primary school teachers? *European Physical Education Review*. Vol. 23 (2). pp. 171–195. [in English].
13. Mon, C.C., Dali, M.H. & Sam, L.C. (2016). Implementation of Lesson Study as an Innovative Professional Development Model among Malaysian School Teachers. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*. Vol. 13 (1). pp. 83–111. [in English].
14. Shaftel, F.R. & Shaftel, G.A. (1967). Role playing for social values. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc., 431 p. [in English].
15. Williams, R.T. (2020). A Systematic Review of the Continuous Professional Development for Technology Enhanced Learning Literature. *Engineering International*. Vol. 8 (2). pp. 61–72. [in English].

Стаття надійшла до редакції 29.03.2023

УДК 378.011.3-051:6]:37.015.31:7.012:392
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.279124>

Наталія Свирідюк, заслужений майстер народної творчості України,
член Спілки дизайнерів України, здобувач наукового ступеня “доктор філософії”
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА ЗАСАДАХ ЕТНОДИЗАЙНУ

У статті розглянуто окремі аспекти впливу етнодизайну на розвиток творчих здібностей учнів на заняттях з трудового навчання і технологій, а також на гурткових заняттях у закладах позашкільної освіти. Підкреслено роль учителя трудового навчання та технологій у процесі залучення учнівської молоді до етнотрадицій, народного мистецтва та національної культури. Доведено, що лялька-мотанка є симбіозом різних напрямів народного мистецтва. Задумуючись до розробки та створення вузлової ляльки, дітей знайомляться з народним костюмом, вишивкою, ткацтвом, традиційною символікою та орнаментикою й низкою інших етнотехнологій. У дослідженні також акцентовано увагу на проєктній діяльності учнів, яка сприяє комплексному підходу до технологічного процесу створення нових виробів – від ідеї до презентації та реалізації власних задумів.

Ключові слова: етнодизайн; розвиток творчих здібностей учнів; підготовка майбутніх учителів технологій; технологія виготовлення народної ляльки; лялька-мотанка в навчальному процесі початкової, базової середньої, поза-шкільної освіти.

Лім. 14.

Nataliia Svyrydiuk, Honored Folk-Art Master of Ukraine,
Member of the International Design Association,
Applicant of the Scientific Degree “Doctor of Philosophy”
Poltava Volodymyr Korolenko National Pedagogical University

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGY FOR THE ORGANIZATION OF STUDENTS CREATIVE ACTIVITIES ON THE BASIS OF ETHNO-DESIGN

The article examines certain aspects of the influence of ethnodesign on the development of creative abilities of students in classes on labor training and technology, as well as in group classes in extracurricular education institutions. The development of creativity on the basis of ethno-traditions, folk art and national culture is of particular importance, because creating new images and compositions in the ethno-style, not copying, but being inspired by folk art, is a unique, truly creative matter. Works of decorative and applied art are the environment in which the worldview, aesthetic ideals, moral values and work qualities of an individual are formed.

The role of the technology teacher in the process of involving student youth in ethno-traditions, folk art and national culture is emphasized. It has been proven that the knotted doll is a symbiosis of various directions of folk art. By involving children in the development and creation of a knotted doll, they get to know folk costume, embroidery, weaving, traditional symbols and ornamentation, and a number of other ethnotechnologies. The study also focuses on the project activity of students, which promotes a comprehensive approach to the technological process of creating new products – from the idea to the presentation and implementation of one's own ideas.

In the content of the training of future teachers, a number of technologies for involving student youth in Ukrainian traditions by means of ethnodesign at the level of basic secondary education are highlighted: in the lessons of labor training and technology through mentoring and imitation, involving schoolchildren in direct artistic and labor activities in the field of decorative and applied art and ethnodesign; at the level of extracurricular and informal education: conducting master classes, training students in extracurricular educational institutions, extracurricular creative associations, studios, clubs, participation in exhibitions, contests, competitions; at the state general cultural level: organization of folk exhibitions, ethnic holidays, concerts, fairs, festivals, etc.

Ethnodesign in the content of technological education becomes a significant component that can convey the spiritual essence, shape the outlook of the younger generation, encourage creativity and provide ethnostyle in project-based educational activities. The integrated experience of folk creativity, traditions and customs are an inexhaustible source for the development of the students' creative abilities.

Keywords: *ethnodesign; development of students' creative abilities; training of future technology teachers; folk doll manufacturing technology; knotted doll in the educational process of primary, basic secondary, extracurricular education.*

Постановка проблеми. Народне мистецтво було і є важливою складовою культури українського народу. В умовах виборювання українцями свободи, утвердження нації у світовій спільноті актуальним залишається виховання в учнівській та студентській молоді бажання розвивати традиційне мистецтво свого народу. Сьогодні в українському суспільстві помітно зростає інтерес до етнодизайну. Це зумовлено і бажанням виявити власну ідентичність, і зацікавленістю світовою спільнотою мистецтвом українців. Збагачення національних традицій, їх популяризація у сучасних умовах глобалізації, особливо серед дітей та молоді – це основа для розвитку культури майбутніх поколінь.

Етнодизайн в освіті України як явище, що спонукає до творчого розвитку, збереження традицій та культури українського народу покликане залучити учнів до традиційного й сучасного мистецтва, самореалізації у суспільстві та гордість за належність до мистецького надбання українського народу.

Проблема формування мотиваційно-ціннісного компонента щодо опанування технологій етнодизайну сучасною учнівською молоддю з метою збереження етнотрадицій українського народу – важливий виклик сьогодення. Розв'язання цієї проблеми є завданням науковців, педагогів, методистів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність зазначеної теми сприяє зверненню до неї сучасних педагогів, серед них: С. Кучер, О. Кудря, В. Волоський, В. Титаренко, О. Козирод, О. Філонич, З. Макар, О. Стрілець, Л. Бесонова, О. Швець та інші. Питання активізації пізнавально-творчої діяльності учнів у навчально-виховному процесі школи на засадах етнодизайну досліджували А. Руденченко, Ю. Руденко, В. Сирота, З. Сирота, В. Тищенко та інші. Потенціал використання народного мистецтва у проєктуванні етнохудожнього середовища підготовки майбутніх педагогів окреслено в

дослідженнях Г. Бучківської, І. Ганусенко, Л. Оршанського, Г. Терещука, І. Якиманської та інших.

Мета нашого дослідження – обґрунтування різноманітності сучасних форм і методів залучення учнівської молоді до творчої діяльності, спираючись на українські традиції та основи етнодизайну.

Виклад основного матеріалу. Завданням педагогіки сьогодні є розроблення шляхів впровадження різноманітних форм і методів залучення учнівської та студентської молоді для стимулювання розвитку технологій народного мистецтва. З метою створення належних умов діяльності учнівської молоді на засадах етнодизайну педагогам потрібно вміння творчо мислити, пропонувати нові ідеї, використовувати нестандартні рішення. Для цього педагог, учитель технологій має володіти широким колом професійних компетенцій, бути митцем, майстром-наставником, дослідником, творчою особистістю. Саме від особистості педагога залежить, чи розкриється творчий потенціал учнів, яким буде рівень їх професійної підготовки, чи стануть вони особистостями, гідними громадянами своєї держави.

Спонукаючи дітей до творчої діяльності, розвивати їх творчих потенціал спроможні лише креативні педагоги. Тому формування творчої активності майбутніх учителів трудового навчання передбачає розвиток їх творчих здібностей, мислення, уяви, фантазії, а також таких якостей, як емоційність, терпіння, наполегливість у роботі й навчанні тощо [11, 14]. Особливого значення набуває розвиток творчості на основі етнотрадицій, народного мистецтва та національної культури, адже створювати нові образи і композиції в етностилі не копіюючи, а надихаючись народним мистецтвом – це унікальна, справді креативна справа.

Збереження автентичності, традицій свого народу потребує постійної уваги у педагогічній освіті. О. Стрілець вказує, що іграшка була першим духовним чинником на стежині пізнання народних зви-

чаїв, обрядів занять та побуту дорослих. Українська іграшка є ключовим елементом нашої традиційної культури. Особливе значення надається ляльці-мотанці, бо вона вважалася сакральним оберегом. Її виготовлення – важливий творчий процес. Важливим елементом у такої ляльки є одяг, його символіка тощо [13].

Як зауважує Л. Безсонова, завдяки багатівіковим традиціям підтримується нерозривний зв'язок поколінь, народні обереги виступають своєрідним символом українського етносу і важливою часткою його неповторної культурної автентичності. Вона також вказує на символіку, уживану далекими предками, що знайшла відображення у традиційній орнаментіці, збереженій у набутках народного прикладного мистецтва, яке формувалося протягом століть у вигляді цілісної орнаментально-образної системи [1, 251].

На необхідність високої фахової підготовки вчителів технологій звертає увагу С. Кучер, водночас стверджуючи, що для цього відповідно треба звернути особливу увагу на систему навчання студентів етнодизайну на засадах взаємодоповнення його з технологіями [7, 22].

Розглядаючи означену проблему, В. Волоський вказує, що саме на уроках трудового навчання передбачено передачу учням морально-трудового й естетичного досвіду попередніх поколінь завдяки сукупності вербальних засобів, шляхом наставництва і наслідування, за допомогою яскравих образів, комплексом ігрових дій, залученням школярів до безпосередніх художньо-трудових дій в галузі декоративно-ужиткового мистецтва й етнодизайну [2, 30].

Залучення учнів до українських традицій на державному рівні закріплене у Державних стандартах освіти, навчальних програмах. Створено належні умови для проведення занять у шкільних та позашкільних закладах освіти, функціонування позашкільних творчих об'єднань, студій, гуртків.

У Державних стандартах початкової та базової середньої освіти, що визначають вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти, належне місце відведено залученню учнів до вивчення мистецтва і технологій. Серед ключових компетентностей визначено культурну, що передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва; залучення до різних видів мистецької творчості: образотворче, музичне та інші види мистецтв шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості [3; 4].

Зважаючи на мету – формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини, важливо подбати про використання базового компонента, виділити достатню кількість годин на вивчення народного мистецтва. Крім того, у Державних стандартах освіти значна увага відведена технологічній освітній галузі, реалізації творчого потенціалу учнів, формуванню критичного та технічного мислення, до використання засобів сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості й інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження [3; 4].

Доцільно вказати на те, що в умовах впровадження програм Нової української школи надається значна увага розвитку особистості української молоді, у вдосконалених програмах належна увага надається розвитку талантів і здібностей учнів, формуванню компетентностей, необхідних для реалізації задуму в готовий продукт засобами технологій декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну, STEAM-проектів, побутової діяльності тощо, готовності та здатності до підприємливості, партнерської взаємодії, культурного та національного самовираження [9, 2]. Так, у навчальній програмі 5–6-го класу “Технології” одним із завдань передбачено розвиток дизайнерського й технічного мислення, навичок підприємливості, комунікативності, винахідливості у процесі проєктування, виготовлення й оцінювання власноруч створених виробів. Серед тем, запропонованих для вивчення у тематичному блоці “Що сприяє естетичності виробу”, окреме місце належить етнодизайну. Основними видами діяльності учнів під час таких занять є розпізнавання автентичних візерунків і орнаментів в обраному напрямі декоративно-ужиткового мистецтва, визначення функціональних й естетичних ознак автентичних виробів, особливостей орнаментальної культури [9, 12].

Важливо, що залученню учнів до вивчення народних традицій відведено належну кількість годин та вчителю надається можливість вибору варіативних модулів. У 5-му класі загальноосвітньої школи під час опанування тематичного курсу “Технології” передбачено варіативний модуль “Технологія виготовлення народної ляльки”, під час якого заплановано проєктування, виготовлення та оздоблення учнями народної ляльки [9, 4].

Сьогодні на уроках з навчального предмету “Технології” широкого використання набув метод проєктів, що полягає у розробці дизайн-проєктів, які відображають різноманітні аспекти проєктування, виробництва та використання виробів. Цей

метод ефективний своєю результативністю. Учні планують, розробляють, виконують та мають результат своєї діяльності, який оцінюється та використовується.

Як вказує О. Філонич, важливою складовою є вміння зацікавити процесом виготовлення етнотекстилю одягу, саме це пов'язано з підготовкою підрастаючого покоління до життя і праці. Також підкреслюється значення методу проєктів, під час виконання яких учні навчаються захищати свій проєкт, публічно виступати, реагувати на рецензії. Акцентується важливість готовності учителів технологій до використання методу проєктів під час навчання дизайну костюма, методологічною основою якого є комплексне застосування принципів проблемно-розвивального навчання та методу об'ємного синтезу технологічних знань, до розробки тривірневої структури навчальних проєктів, що сприятиме формуванню в учнів відповідних умінь і навичок [14, 92].

Як зазначає О. Кудря, серед технологій, що вивчаються учнями на уроках трудового навчання, виділяють дотичні до етнотекстилю. У програмі шкільної освіти є теми з технології виготовлення писанок, виробів з бісеру, ляльки-мотанки, вишитих виробів: мережки, гладь, хрестик, в'язаних виробів та інших [6, 457].

Під час навчального процесу учнів ознайомлюють із різними способами творення вузлових ляльок – скручування, скочування, змотування, зв'язування, завивання.

Роботу з виготовлення вузлової ляльки можна вважати проєктною роботою учнів. Спочатку вони повинні розробити дизайн-проєкт майбутнього виробу (ескіз), потім підготувати необхідні матеріали. На наступному занятті починають безпосереднє виготовлення виробу. Під керівництвом учителя вчать виготовляти основу ляльки – голову. Потім шляхом намотування додаткових шматків тканини відтворюють тулуб та вбрання ляльки. Вивчають й інший варіант творення ляльки – коли тулуб не скручується, а лише намотуються і прив'язуються різнобарвні клаптики, безпосередньо на кінці тканини, що звисають під головою.

Важливий етап у виготовленні ляльки – оформлення обличчя. Воно може залишитися чистим – “пустим”. Або можна зробити на ньому хрест, набравши з чорних, червоних або різнокольорових ниток, що надасть ляльці обрядово-магічної функції. Усі етапи роботи демонструє вчитель, показуючи учням послідовність почергового намотування кольорових ниток на обличчя ляльки-мотанки з метою утворення різнобарвного хреста. Ця діяльність вимагає уважності, зосередженості, охайності у роботі.

Наступний етап – оформлення голови: треба накласти волосся з ниток, примотати барвисті стрічки, оздобити “волосся” штучними квітами, сплести віночок, зробити корону чи головний убір: очіпок,

хустину. Важливо звернути увагу на особливості декорування учнями одягу ляльок, розповісти про використання для творення візерунків соку ягід та зілля. Таке оздоблення вбрання для ляльок описує в своїх дослідженнях Олександра Воропай.

Під час роботи над проєктом учні виконують декорування вбрання ляльки. Так, пишними орнаментами вишиваються рукави горловина та поділ сорочки, а також низ фартуха тощо. Вишивкою можуть оздоблюватися й інші елементи вбрання та декорування. Орнаментація та технологія вишивки виконується на вбранні залежно від того, стрій якого регіону буде відтворено на ляльці або репліка традиційної ляльки якого регіону виготовляється. Все це створює особливий етностиль виробу.

Проєктна навчальна діяльність є одним із засобів реалізації творчого підходу. Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання має бути зорієнтована на активний пошук інноваційних форм, методів, що сприяють навчанню учнів продовжувати мистецькі традиції свого народу в нових композиційних рішеннях, поєднаннях традиційних технік та сучасних технологій. У цьому контексті вагомим значення набуває народне мистецтво як вид художньо-творчої діяльності, засобами якого вирішуються естетичні, функціональні завдання формотворення та закладаються основи естетичного ставлення людини до світу, завдяки чому досягається цілісність і гармонійність її розвитку [12, 53].

Після виконання проєктної роботи, доцільно провести захист-презентацію таких виробів. Важливо показати учням значимість виконаних ними робіт. Можна організувати виставку виробів, яка, як правило, постійно діє у кабінеті трудового навчання. За можливості організовується виставка кращих робіт у закладі та вироби відправляються на різноманітні конкурси.

Крім основної освіти, учні можуть розвивати власні здібності та набувати практичних умінь і навичок відповідно до нахилів, захоплень та бажань, беручи участь у різноманітних гуртках, студіях позашкільної освіти та культури. Заняття у таких закладах також організовуються за відповідними програмами. Наприклад, навчальною програмою з позашкільної освіти науково-технічного напрямку “Моделювання іграшок-сувенірів”, яка реалізується у гуртках, секціях, творчих об'єднаннях клубах моделювання іграшок-сувенірів закладів позашкільної освіти науково-технічного напрямку художньо-технічного профілю та спрямована на дітей віком від 8 до 14 років, серед основних компетентностей передбачено оволодіння дизайном виготовлення іграшок-сувенірів. У програмі передбачений тематичний блок (42 год.) “Національна лялька”, який включає теми: “Національна лялька із текстильних матеріалів”, “Український народний костюм, його елементи (сорочка плахта, віночок тощо), вишивка”, “Техно-

логія конструювання одягу для ляльок”, “Прийоми виготовлення обличчя, волосся” [10, 139].

Як наголошує О. Козирод, важливим аспектом залучення молоді до збереження народних традицій є ознайомлення з високою виконавською майстерністю і самобутнім досвідом поколінь народних майстрів. Проникнення у свідомість вихованців системи зв'язків з етносом свого народу стимулює до розкриття творчого потенціалу молодого покоління, внутрішню потребу продовжити передачу естафети любові, народження нового змісту життєвого досвіду. Вказується на ефективну роботу гуртків, під час якої вихованці залучаються до творчості через екскурсії, бесіди, пояснення, демонстрацію виробів, самостійні та індивідуальні завдання, ігри, вікторини, бліц-турніри, виставки-конкурси, змагання; участь у творчих об'єднаннях [5, 398].

Залучення молоді до творчої гурткової роботи з елементами етнодизайну створює унікальні можливості для її всебічного розвитку. Крім того, навчання у закладах позашкільної освіти характеризується гнучкістю, варіативністю та різнобарвним процесом реалізації творчих здібностей вихованців.

Під час гурткової діяльності учні самостійно виконують творчі проекти, мають можливість брати участь у різних конкурсах, виставках, показати результати своєї роботи, що відіграє значну роль у формуванні їх духовності, глибокої внутрішньої мотивації стати гідними громадянами своєї країни, дітьми свого народу. Проникнення у свідомість молоді зв'язків з етносом свого народу стимулює їх до розкриття творчого потенціалу, внутрішню потребу продовжити передачу естафети любові, народження нового змісту досвіду життя. Важливим для ефективної роботи з учнями у позаурочний час є висока професійна компетентність керівника гуртка. Особлива увага звертається на етнокультурну компетентність, що дає змогу педагогові створити таке гармонійне середовище, в якому кожен гуртківець буде націлений на виявлення природних здібностей та інтересів, зацікавлений у результатах своєї праці.

Важливими заходами для стимулювання учнівської молоді до творчої праці в стилі етнодизайну є відвідування спеціальних майстер-класів, народних виставок, родинних заходів.

Під час відвідань творчих виставок, народних та родинних заходів, майстер-класів, екскурсій, особистого спілкування з народними майстрами вихованці гуртка залучені до пізнання різних культурних цінностей, сприймання кращих результатів художньо-творчої діяльності, усвідомлюють себе носіями української культури. Важливо вказати, що етнічний підхід до процесу виховання молоді та розвитку її творчих здібностей у позашкільній освіті сприяє можливості забезпечення ще потужнішого духовного збагачення у процесі виховання

молоді, використання історичної народної спадщини та посилення інтересу й зацікавленості молоді культурою народу.

Важливим викликом сьогодення є переорієнтація системи підготовки майбутніх учителів технологій з урахуванням інноваційної діяльності, а для виконання цієї умови важливо орієнтуватися у сучасних технологіях. Таку спроможність надає участь у різноманітних творчих конкурсах, виставках робіт [8, 51]. Водночас ефективним засобом гуманітаризації процесу виховання підрастаючого покоління є проведення активних форм колективної діяльності: організація етнічних свят, концертів, проведення ярмарків, фестивалів, екскурсій, що пов'язані з народним мистецтвом України.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виокремивши технології залучення учнівської молоді до українських традицій засобами етнодизайну, робимо висновок, що цей процес відбувається на декількох рівнях:

– на рівні початкової та базової середньої освіти (на уроках трудового навчання і технологій шляхом наставництва і наслідування, залученням школярів до безпосередніх художньо-трудова дій в галузі декоративно-ужиткового мистецтва й етнодизайну);

– на рівні позашкільної та неформальної освіти (у позашкільних закладах освіти, позашкільних творчих об'єднаннях, студіях, гуртках, виставках-конкурсах, змаганнях);

– на державному загальнокультурному рівні (організація народних виставок, етнічних свят, концертів, проведення ярмарків, фестивалів, майстер-класів тощо).

Етнодизайн у змісті технологічної освіти стає значною складовою, що може гарантувати культурний розвиток особистості і забезпечуватиме загальну естетизацію й гуманізацію українського суспільства. Для розвитку природних творчих здібностей учнівської молоді невичерпним джерелом є інтегрований досвід народної творчості, традиції і звичаї, які передають духовну сутність, формують світогляд підрастаючого покоління. Для залучення учнівської молоді до розвитку народних традицій ефективними є традиційні й інноваційні методи навчання, що мають бути у постійному взаємозв'язку. Виховання сучасного покоління зі збереженням власної ідентичності безпосередньо пов'язане із розвитком етнічного мистецтва та етнодизайну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безсонова Л. Мова етнокультурної символіки в сучасній українській знаковій графіці. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 2 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 250–255.

2. Волоський В. Етнодизайн-освіта у структурі професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання. *Етнодизайн у контексті українського національ-*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА ЗАСАДАХ ЕТНОДИЗАЙНУ

- ного відродження та європейської інтеграції. Кн. 2 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 27–31.
3. Державний стандарт початкової освіти. Чинний від 2018-02-21. *Офіційний вісник України*. 2018. № 19. Ст. 637.
4. Державний стандарт базової середньої освіти. Чинний від 2020-09-30. *Офіційний вісник України*. 2020. № 81. Ст. 2615.
5. Козирод О. Вплив етнодизайну на формування творчих здібностей вихованців гуртка початкового технічного моделювання. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 2 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 396–401.
6. Кудря О. Особливості вивчення етнодизайну учнями на уроках трудового навчання. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 3 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 457–458.
7. Кучер С. Формування мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності вчителя технологій на засадах етнодизайну. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 2 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 21–27.
8. Макар З.Ю., Швець О.А. Забезпечення мотивації до творчості саморозвитку завдяки участі в конкурсах і виставках. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 2 : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2019. С. 49–54.
9. Модельна навчальна програма “ТЕХНОЛОГІЇ. 5–6 КЛАСИ” для закладів загальної середньої освіти (автори Кільдеров Д.Е., Мачача Т.С., Юрженко В.В., Луп’як Д.М.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 р. № 795).
10. Навчальні програми з позашкільної освіти. Науково-технічний напрям / за ред. Г.А. Шкури, Т.В. Биковського. Київ : УДЦПО, 2019. В. 5. 219 с.
11. Оршанський Л., Нищак І., Павловський Ю. Педагогічні умови формування творчої активності майбутніх учителів трудового навчання у процесі професійної підготовки. *Молодь і ринок*. 2022. № 1 (199). С. 12–18.
12. Срібна Ю.А., Кульчинська Н.І. Виготовлення нетрадиційної писанки-мотанки з елементами вишивки. *Імідж сучасного педагога*. 2016. № 10. С. 53–57.
13. Стрілець О.В. До традицій етнодизайну: українська лялька-мотанка. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. Вип. 14 (19), Ч. 2. С. 244–247.
14. Філонич О. Психолого-педагогічні передумови підготовки майбутніх вчителів технологій з використанням етнодизайну при виготовленні одягу. *Наукове періодичне видання. Київський науково-педагогічний вісник*. 2014. № 2 (02). С. 90–95.
- REFERENCES**
1. Bezsonova, L. (2019). Mova etnokulturnoi symboliky v suchasniy ukrainiskii znakoviy hrafitsi [The language of ethnocultural symbolism in modern Ukrainian sign graphics]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 2: coll. of science works. pp. 250–255. [in Ukrainian].
2. Voloskyi, V. (2019). Etnodyzain-osvita u strukturі profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia [Ethnodesign-education in the structure of professional training of future teachers of labor education]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 2: coll. of science works. pp. 27–31. [in Ukrainian].
3. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity (2018). [State standard of primary education]. *Official Gazette of Ukraine*. No. (19). p. 637 [in Ukrainian].
4. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity (2020). [State standard of basic secondary education]. *Official Gazette of Ukraine*. No. (81). p. 2615 [in Ukrainian].
5. Kozyrod, O. (2019). Vplyv etnodyzainu na formuvannia tvorchykh zdibnostei vykhovantsiv hurtka pochatkovoho tekhnichnoho modeliuвання [The influence of ethnodesign on the formation of creative abilities of pupils of the primary technical modeling group]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 2: coll. of science works. pp. 396–401. [in Ukrainian].
6. Kudria, O. (2019). Osoblyvosti vyvchennia etnodyzainu uchniamy na urokakh trudovoho navchannia [Peculiarities of study of ethnodesign by students in labor training classes]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 3: coll. of science works. pp. 457–458. [in Ukrainian].
7. Kucher, S. (2019). Formuvannia motyvatsiino-tsinnisnoho komponenta profesiinoi kompetentnosti vchytelia tekhnolohii na zasadakh etnodyzainu [Formation of the motivational and value component of the professional competence of a technology teacher on the basis of ethnodesign]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 2: coll. of science works. pp. 21–27. [in Ukrainian].
8. Makar, Z. & Shvets, O. (2019). Zabezpechennia motyvatsii do tvorchosti samorozvytku zavdiaky uchasti v konkursakh i vystavkakh [Providing motivation for creative self-development through participation in competitions and exhibitions]. *Ethnodesign in the context of Ukrainian national revival and European integration*. Book 2: coll. of science works. pp. 49–54. [in Ukrainian].
9. Kilderov, D., Machacha, T., Yurzenko, V. & Lupiak, D. Modelna navchalna prohrama “TEKHNOLOHII. 5–6 KLASY” [Model educational program “TECHNOLOGIES. 5–6 CLASSES” for general secondary education institutions]. Recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine (order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated July 12, 2021 No. 795). [in Ukrainian].
10. Shkura, H. & Bykovskiy, T. (2019). Navchalni prohramy z pozashkilnoi osvity. Naukovo-tekhnichnyi napriam [Educational programs for extracurricular education. Scientific and technical direction]. [in Ukrainian].
11. Orshanskyi, L., Nyshchak, I. & Pavlovskiy, Yu. (2022). Pedagogichni umovy formuvannia tvorchoi aktyvnosti maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia u protsesi profesiinoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of creative activity of future teachers of labor education in the process of professional training]. *Youth and the market*. No. 1 (199). pp. 12–18. [in Ukrainian].
12. Sribna, Yu. & Kulchynska, N. (2016). Vyhотовлення нетрадиційної писанки-мотанки з елементами вишивки [Production of non-traditional pysanka-motanka with embroi-

**СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

derly elements]. *The image of a modern teacher*. No. (10). pp. 53–57. [in Ukrainian].

13. Strilets, O. (2013). Do tradytsii etnodyzainu: ukraïnska lialka-motanka [To the traditions of ethnodesign: the Ukrainian motanka doll]. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomano. Publishing house NPU imeni M.P. Drahomanova*. Vol. 14 (19). pp. 244–247. [in Ukrainian].

14. Filonych, O. (2014). Psykholoho-pedahohichni perezdumovny pidhotovky maibutnikh vchyteliv tekhnolohii z vykorystanniam etnodyzainu pry vyhotovlenni odiahu [Psychological and pedagogical prerequisites for the training of future technology teachers using ethnodesign in the manufacture of clothes]. *Kyiv Scientific and Pedagogical Bulletin*. No. 2 (02). pp. 90–95. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.03.2023

УДК37.091.3:004.9

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.279110>

Ванда Вишківська, кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки педагогічного факультету
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Оксана Голікова, кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного технічного університету “ХПІ”
Євген Козлов, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного технічного університету “ХПІ”

**СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

У статті проаналізовано соціально-культурну обумовленість та обґрунтовано педагогічний потенціал реалізації персоналізованого навчання в умовах цифровізації освіти. З'ясовано, що персоналізоване навчання, будучи особистісно орієнтованим за змістом, спрямоване на оптимізацію умов, що уможливають поліпшення результативності освітнього процесу в умовах VUCA-світу шляхом активізації суб'єктної позиції його учасників. Основу персоналізованого навчання складає інформаційна компетенція як транспрофесійна із властивостями багатомірності, мобільності, саморозвитку упродовж життя.

Ключові слова: персоналізоване навчання; цифровізація освіти; VUCA-світ; транспрофесіоналізм; інформаційна компетенція.

Лім. 14.

Vanda Vyshkivska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Pedagogy Department, Pedagogical Faculty
Ukrainian State University named after Mykhaylo Drahomanov
Oksana Golikova, Ph.D. (Philology), Associate Professor of the
Business Foreign Language and Translation Department,
Kharkiv National Technical University,
“Kharkiv Polytechnic Institute”
Yevhen Kozlov, Ph.D. (Philology), Associate Professor,
Associate Professor of the Business Foreign Language and Translation Department,
Kharkiv National Technical University,
“Kharkiv Polytechnic Institute”

**SOCIO-CULTURAL CONDITIONS AND PEDAGOGICAL POTENTIAL OF IMPLEMENTATION
OF PERSONALIZED LEARNING IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF EDUCATION**

The article analyzes the socio-cultural conditioning and substantiates the pedagogical potential of implementing personalized learning in the conditions of digitalization of education.

It is emphasized that the integration of modern information technologies into traditional education has qualitatively changed the methods and organizational forms of education.

The modern higher school functions in the conditions of the complication of technological capabilities of the electronic educational environment, which strengthens the relevance of the ideas of personalization of the educational process based on the use of digital technologies. By subject digital educational environment, the author understands a set of technical, software and intellectual support in the form of digital tools, resources, platforms that provide comfortable, flexible, personalized learning. Such an environment provides the teacher with a convenient tool for navigating the educational process.